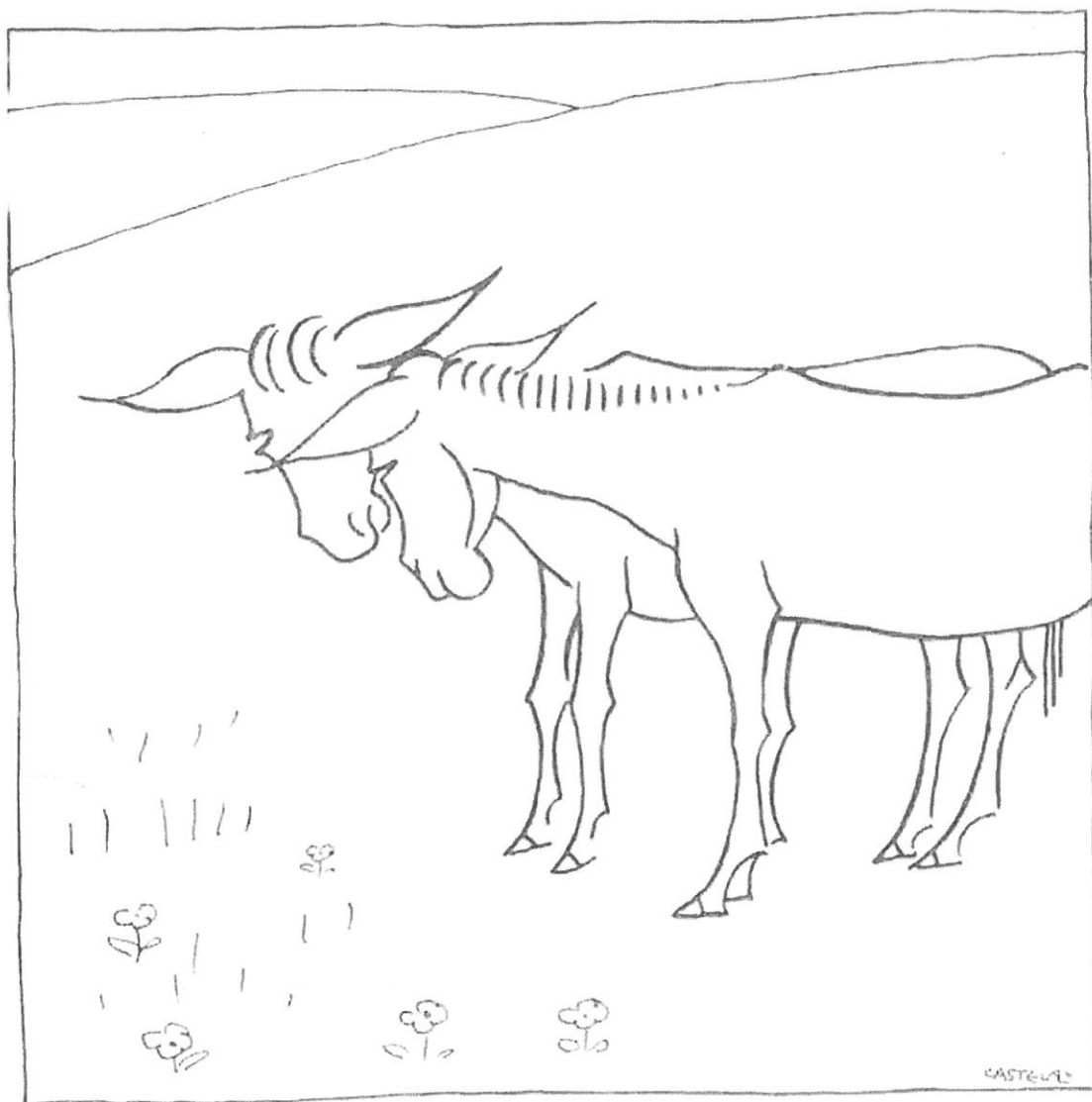

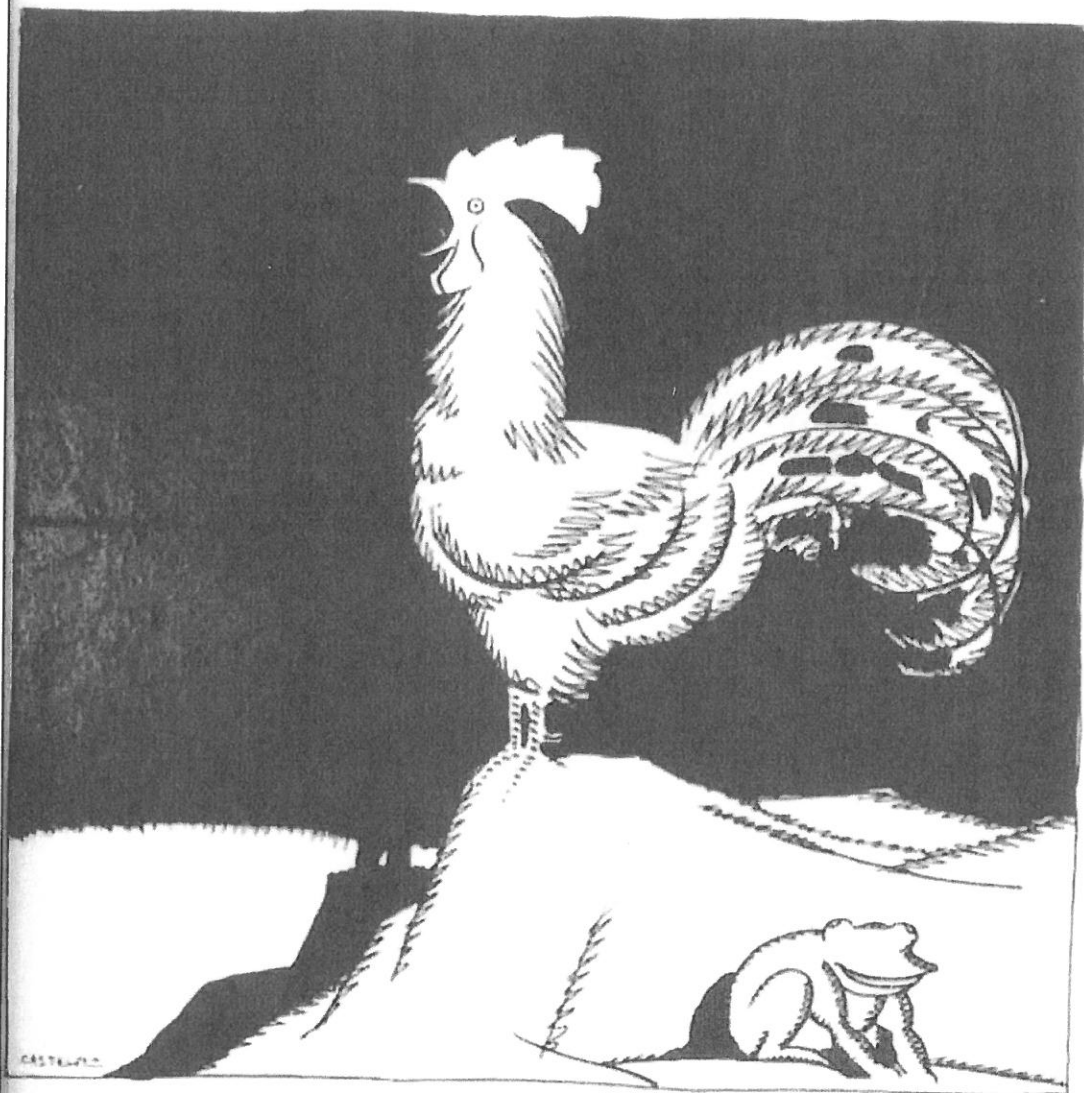

A derradeira leición do mestre.

Cousas da vida

- Os homes non queren ser burros
- Queren ser leóns, tigres, panteras, elefantes, ...

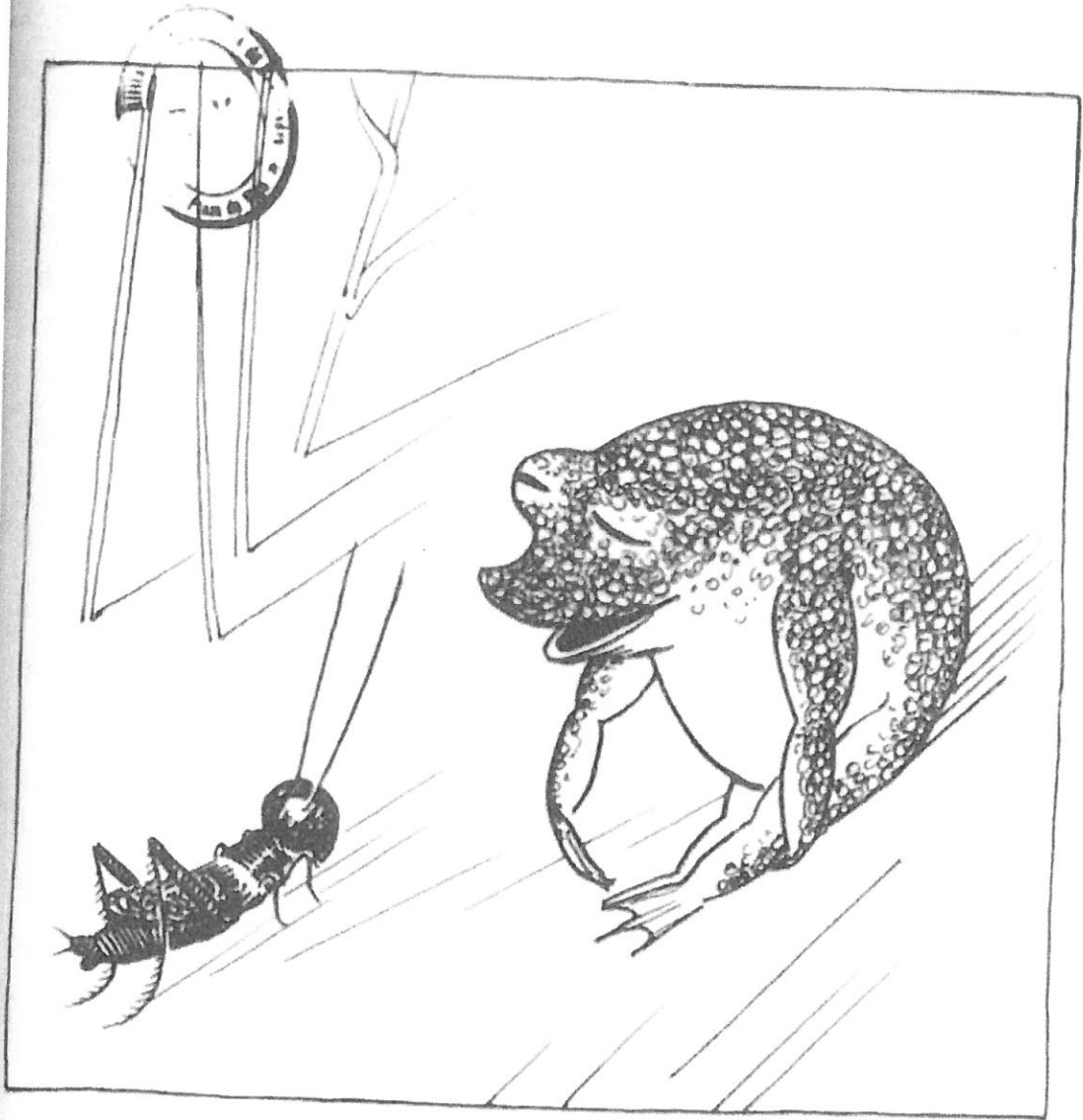
O sapo. - Pensan os galos que o día ven
por que cantan eles...

Cosas de vida

- ¿En qué acabará, Señor?

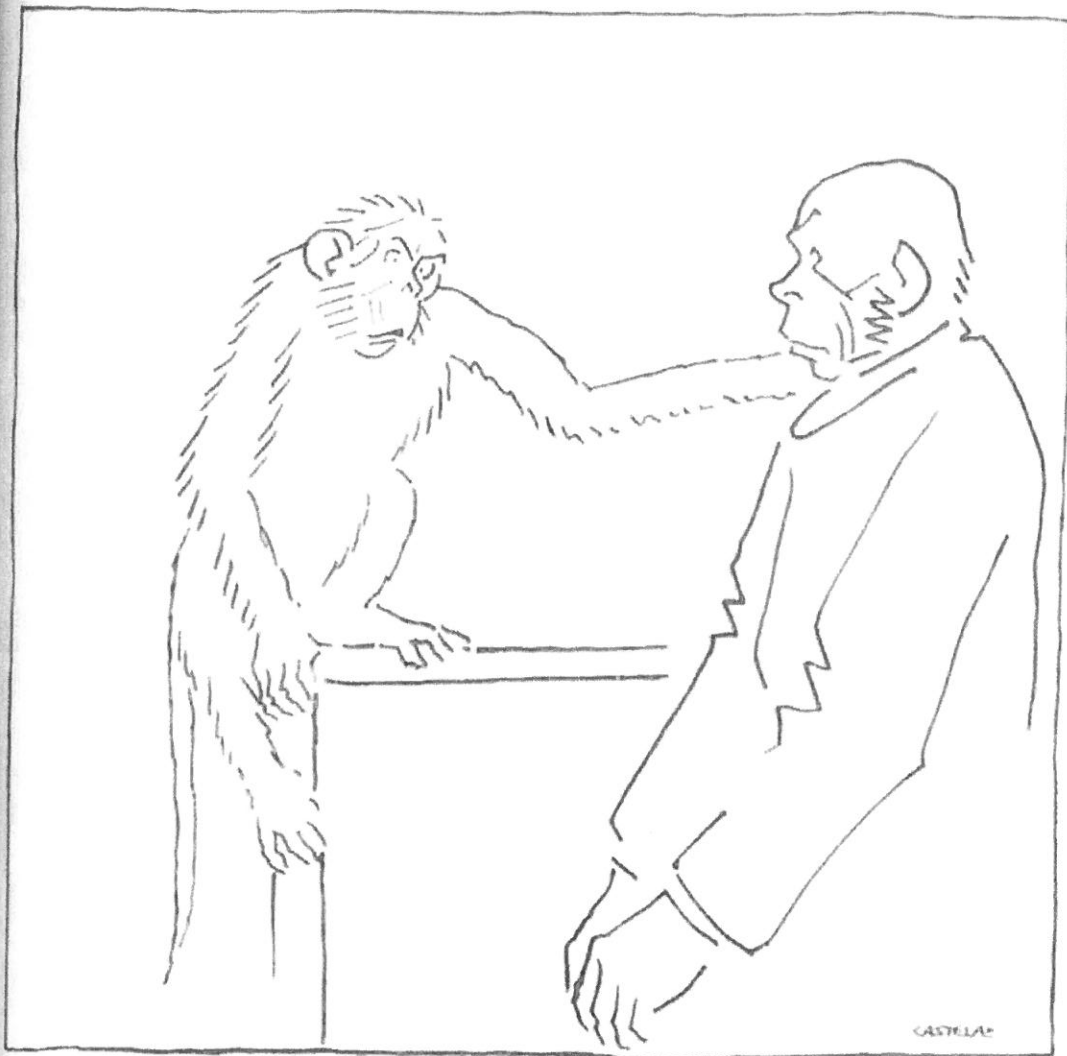
Comer da vida

M. J. Lima

O SAPO - se fosse home pa me parecia
mal que ti disseses cri cri de-
cindo em cro. cro

Caricatura da vida

O MONO - Si queres seguir sendo home
non imites a ninguém . . .

A Caridade por Castilho

- Non venhas á pedir máis á miña porta
- E pois logo a vez cando vai vosteá á pedir á miña

CHAMANLE A "MARQUESINA" e os seus peñños
endexamáis se calaron.

Vai á fonte, depelica patacas e chamanlle a *Marquesiña*.

Non foi á escola por non ter chabrea que pór, e
chamanlle a *Marquesiña*.

Non probou máis lambetadas que unha pedra de
sucre, e chamanlle a *Marquesiña*.

A súa nai é tan probe que traballa de xornaleira
na casa do Marqués.

¡E aínda lle chaman a *Marquesiña*!

"O pai de Migueliño"

O pai de Migueliño chegaba das Américas e o rapaz non cabía de gozo no seu traxe festeiro. Migueliño sabía cos ollos pechados como era o seu pai; pero denantes de saír da casa botoulle unha ollada ó retrato.

Os americanos xa estaban desembarcando. Migueliño e a súa nai agardaban no peirao do porto. O corazón do rapaz batíalle na táboa do peito e os seus ollos esculcaban nas greas en procura do pai ensoñado.

De súpeto avistouno de lonxe. Era o mesmo do retrato, ou aínda mellor portado, e Migueliño sentiu por el un grande amor, e canto máis se achegaba o americano, máis cobiza sentía o rapaz por enchelo de bicos. Ai, o americano pasou de largo sen mirar para ninguén, e Migueliño deixou de querelo.

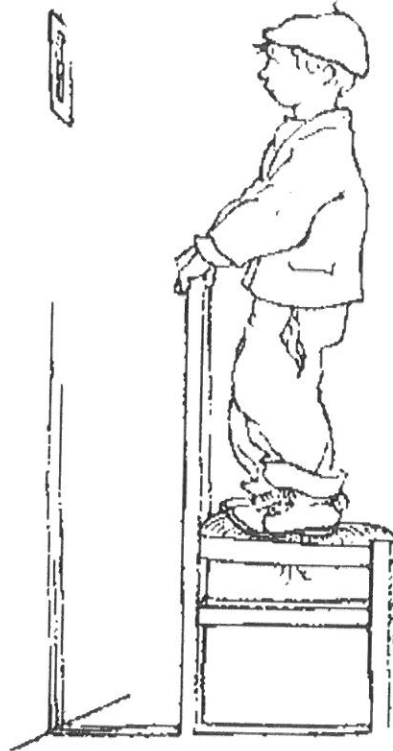
Agora si, agora si que o era. Migueliño avistou outro home moi ben traxeado e o corazón dáballe que aquel era o seu pai. O rapaz devecía por bicalo a fatar.

¡Tiña un porte de tanto señorío! Ai, o americano pasou de largo e nin tan sequera reparou en que o seguían os ollos angurentos dun neno.

Migueliño escolleu así moitos pais que non o eran e a todos quixo tolamente.

E cando esculcaba con máis anguria fíxose cargo de que un home estaba abrazando a súa nai. Era un home que non se parecía ó retrato; un home moi fraco, metido nun traxe moi frouxo; un home de cera, coas orellas fóra do cacho, cos ollos encoveirados, tusindo...

Aquel si que era o pai de Migueliño.

SABELA

Cando eu andaba no estudo era un mozo das romerías, bailar e divertido. Non había festa na vila, nin nos arredores, onde non aparecese danzando como un trompo esgarabelleiro. Ai, aqueles vales, aquelas mazurcas, aquelas polcas e aquelas habaneras!

Entón o agarradiño aínda era un pecado venial, e bailábase con tino, para que os vellos non refungasen.

As mozas acorazaban o corpo con xustillos e non consentían o arrimo; pero arrecendían a roupa gardada con mazáns e a carne lavada con xabrón de rosas. Os mozos bailábamos por darlle gusto ás pernas, e contentábase con co cheiro...

Había na vila unha rapaza do meu tempo, xeitosa de corpo, feitíña de cara, leda de xenio, traballadora de condición, pescantina de

oficio e limpa de conducta, pero picante nos decires.

As súas verbas tiñan o labio salgado dos mariscos. Os decires escentilaban contentamento, e nos seus arredores non podía medrala tristura. A risa facíalle goios de amor nas fazulas, poñíalle pintiñas de malicia nos ollos e brillo de nacra nos dentes. Os andares, arfados e velafíos, facían no aire ronseles de gracia. Andaba descalza, e os engados da súa carne non tiñan segredo para os ollos de ninguén. Os pés lenes, as pernas brancas, os brazos redondíños. O corpo era un gran corazón prisado. Cantaba como un xilgaro e bailaba como un argadelo.

Era a rapaza máis fermosa da vila, e dábase conta do seu poderío. Escarolábase, bulrona, cando os señoritos forasteiros lle facían a rosca e revíase, compasiva, cando os mozos do seu igual criaban o pasmo.

Ela gustaba de contar na ribeira os perigos en que se metía, e as pescas estordegábanse de risa cos ditos da rapaza, que descubría, de miúdo, tódalas súas enchoiadas amorosas. Ela gustaba de alcender fogueiras e logo apagalas, e nos seus feitizos de serea morrían os fumes dos señoritos e as olladas dos mozos mariñeiros. Era dona de si e viveu sempre ceibe de marmuracións.

Nos días de festa parecía outra. A saia longa, a chambrá de foles, o pano de oito puntas. Unha lazada verde na trenza do pelo. A cara con certo remilgo de señoritinga. Os andares coutados, por mor dos zapatos... Deica bailar tres veces non xurdía na súa face a risa escaçada dos días soltos. No retorno da festa entraba na casa cunha cantiga nos beizos e cos zapatos na mán.

A primeira vez que bailei foi con ela.

Eu adicábame, nos meses de vacacións, á vida de gandala, e cando me fixen mozo quixen ser un tunante; pero non sabía bailar de modo. Eu reloucaba por deprender ben o agarradiño e locirme nas romerías; pero non lle daba xeito ás pernas.

Unha noite atrevínme:

—¿Qués qué botemos esta polca?

—¿E tñ sabes?

—Ímos ver.

A rapaza comprometeuse a enseñarme, i eu pagáballe coa miña ledicia de estudante. Empecie dando voltas á dereita. Ela levábame... "Agora dous pasifios de lado". "Agora outra volta". "Dalle máis aire ó corpo". "¿Non saímos do sitio!". "¿Aí, qué burro!". "Así, home, así". "Agora vai ben".

Pouco a pouco fun deprendendo, e non tardei en bailar vales e mazurcas con certa maestría. Dispóis xa me fixen bailador e aproveitaba tódalas tocatas; pero afeito á miña compañeira non tiña gusto en bailar con outras. De remate os dous fixemos unha das mellores parellas.

A rapaza e máis eu estábamos unidos polo baile. Ela seguía bulrándose dos namorados, i eu ríame, a cachón, dos seus ditos. Queríamonos ben; pero non sentíamos desacougos amorosos. Se chegase a poñer ollo na súa fermosura bulrariase de mñ coma dos demáis.

Con todo a miña nai reprendíame:

—Tí non és para comparar coa Sabela. ¿Por qué non bailas con todas? Sempre coa mesma, sempre coa mesma! Póis nen tí lle fas favor a ela nen ela cho fai a tí.

—Baila moi ben ¿sabe, miña nai?

—Bailará; pero ela é unha pesca e tí és un estudante. O baile é cousa do demo e Sabela é unha boa rapaza. Probe de tí como nona respetes.

Miña nai, como tódalas nais, coidaba que o seu fillo era un Tenorio; pero a honradez de Sabela gardábase detrás de catro muros de canteiría.

Marcheime da vila cangado cun título universitario, e as preocupacións do meu vivir arredáronme das troulas. Perdín a mocidade, fíxenme home; o baile chegou a parecerme cousa de parvos, e fai moitos anos que nin tansiquera vexo bailar.

Do tempo de estudante non gardei un recuncho para as lembranzas de romería, e Sabela esváeuseme da memoria.

Cando se proclamou a República lanceime á política e saín Diputado das Constituintes. A miña vila quixo agasallarme e alá fun eu.

Desembarquei baixo o estrondo das bombas e antre o entusiasmo dos vellos amigos, que acugulaban o peirán e a ribeira. O azougamento non me deixaba camiñar, e se sodes sentimentos comprenderedes a miña emoción, porque a vila natal non é coma tódalas vilas.

Ceguei á casa de meus pais, e na veira da porta vín a unha muller... Era gorda de ventre, de pernas e de brazos; a cara inflada e bermeilla; a boca sen dentes; a postura de regateira.

Miroume, fite a fite, cos ollos mergullados en bágoas, e ó pasar acarón dela sioume con voz estremecida estas verbas:

—¡Meu bailador!

Pontevedra, 1934.

Se eu fose autor escribiría unha peza en dous lances. A obra duraría dez minutos nada máis.

LANCE PRIMEIRO

Érguese o pano e aparece unha corte aldeá. Enriba do estrume hai unha vaca morta. Ao redor da vaca hai unha vella velliña, unha muller avellentada, unha moza garrida, dúas rapaciñas bonitas, un vello petrucio e tres nenos loiros. Todos choran a fio e enxoitán os ollos coas mans. Todos fan o pranto e din cousas tristes que fan rir, ditos paiñocos de xentes labregas, angurentas e cobizosas, que pensan que a morte dunha vaca é unha gran desgraza. O pranto debe ter unha graza choqueira, para que estoupen de risa os do *patio de butacas*.

E cando se farten de rir os señoritos baixará o pano.

LANCE SEGUNDO

Érguese o pano e aparece un estrado elegante, adobiado con moito señorío. Enriba dunha mesa de pés ferrados de bronce, hai unha bandexa de prata, enriba da bandexa hai unha almofada de damasco, enriba da almofada hai unha cadeliña morta. A cadela morta semellará unha folerpa de neve. Ao seu redor chora unha fidalgoña e dúas fidalguiñas novas. Todas elas fan o pranto e enxoitán as bágoas con paniños de encaixe. Todas van dicindo, unha a unha, as mesmas parvadas que dixerón os labregos diante da vaca morta, ditos tristes que fan rir, porque a morte dunha cadela non é para tanto. E cando a xente do galiñeiro se farte de rir a cachón, baixará o pano moi a modiño.

